

بسم الله الرحمن الرحيم

استفتائات جمعیتی

آیا می‌دانیم نظر مراجع و علمای دین در مورد روشهای موجود در تنظیم خانواده چیست؟ آیا از حرمت این روش‌ها و درآمد آن آگاه هستیم؟ بد نیست به برخی از استفتائات بنگریم.

سؤال ۱- در حال حاضر که سیاست‌های کلی نظام در جهت افزایش نرخ باروری کلی تغییر یافته متأسفانه هنوز آموزش‌ها، مشاوره‌ها و ارائه خدمات در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر این اساس تغییر نیافته و شبکه دهها هزار نفری متشکل از بهورزان، کارشناسان و رابطان بهداشتی که در گذشته در راستای سیاست‌های کنترلی عمل می‌نمودند، همچنان بر این اساس و یا به علت عدم تغییرات لازم در نحوه فعالیت‌ها در ابهام به سر می‌برند، خواهشمند است با توجه به ارتزاق کلیه عناصر این سیستم از منابع نظام اسلامی، بفرمائید تعلل و تأخیر در انجام اقدامات اصلاحی چه حکمی دارد؟

• آیت‌الله العظمی محمد میرازی:

۱- ادامه سیاست قبلی شرعاً جایز نیست.

۲- باید پرسنل وزارت بهداشت از آن خودداری کنند.

• آیت‌الله العظمی نوری برلانی:

۱- در فرض سوال تعلل و تاخیر جایز نیست.

۲- لازم است که یک تصمیم همگانی صورت بگیرد و اطاعت از مقام معظم رهبری واجب است. ۱. کمکهای حکومت اسلامی در راه ایجاد کار و اشتغال برای جوانان و حل موضوع مسکن و تامین احتیاجات ۲. فرهنگ سازی نسبت به مردم برای تسهیلات امر ازدواج و حذف تشریفات و تقلیل مهریه ۳. ترغیب به تولید نسل و اعطای مزایا برای فرزندهایی که بوجود می‌آید با اولویتهایی در تعداد

• آیت‌الله العظمی موی کرکانی:

۱- لازم است که تمامی افرادی که در این زمینه کمترین فعالیتی دارند نسبت به وظائف خویش در جهت تشویق و ترغیب مردم و مراجعین آنها به کثرت جمعیت اقدام نمایند.

۲- تعلل و تاخیر در این کار ضمانت آور است.

۳- باید بدانند که حقوق دریافتی آنها شبه دار خواهد بود.

سؤال ۲- همانطور که واقفید در بخش سلامت از بین سه مفهوم خواسته، تقاضا و نیاز آنچه در اولویت است، نیاز است. بنابراین اقدام به هر عملی بر اساس اندیکاسیونی که به لحاظ علمی پذیرفته است، صورت می‌گیرد. در ارتباط با زایمان نیز، اندیکاسیون‌های سزارین مشخص است، ولی به هر دلیلی هم اکنون متخصصان زنان و زایمان و البته در مواردی خود زنان تمایل نشان می‌دهند که عمدتاً به علت کاهش درد ناشی از زایمان، به روش جراحی و سزارین زایمان داشته باشند و همین باعث شده که میزان سزارین در کشورمان به بیش از سه برابر میانگین جهانی برسد. از طرفی سزارین در کاهش نرخ باروری کل کشور دخالت مستقیم دارد. زیرا احتمال تعدد بارداری را محدود می‌کند. خواهشمند است با توجه به اینکه وزارت بهداشت برخلاف وظایف ذاتی خود یعنی نظارت نسبت به صدمات ناشی از این نوع جراحی‌ها و قانونمندسازی فعالیت‌های متخصصان زنان و زایمان و سعی در تشویق آنها به ترویج زایمان‌های طبیعی در مواردی که ضرورتی به سزارین نیست، توجه کافی ندارد، صراحتاً در این ارتباط، نظر فقهی خود را اعلام فرمایند.

• آیت‌الله العظمی محمد میرازی: سزارین جز در موارد ضروری اشکال دارد و اطبای محترم باید مراقب این حکم الهی باشند و در غیر آن اقدام نکنند.

• آیت‌الله العظمی نوری برلانی: با توجه به آنچه مرقوم داشته‌اید در صورتی که سزارین ضرورت نداشته باشد جایز نیست و البته تشخیص ضرورت مربوط به پزشکان متخصص و متعهد است.

• آیت‌الله العظمی موی کرکانی:

- ۱- سزارین تا زمانی که اضطرار و ضرورت نباشد حرام است.
- ۲- کسی که درخواست می‌کند فعل حرام انجام داده و پزشک اقدام کننده هم مرتکب حرام شده
- ۳- هم ضمانت دیه بعهدہ اوست.
- ۴- هم مرتکب فعل جنایی شده است.
- ۵- وزارت بهداشت باید به وظیفه شرعی و قانونی خود نسبت به عدم اجراء سزارین مگر در موارد ضرورت عمل نماید.

سؤال ۳- سیاست‌های باروری دولت در جهت کاهش رشد جمعیت بود و بیش از ۱۱ نوع روش پیشگیری از بارداری اعم از قرص، کاندوم، آمپول، کپسول، نورپلنت، IUD، NSV، TL، و ... در برنامه‌هایی به نام سلامت مادر و کودک و باروری سالم تعبیه شده است. هم اکنون که سیاست باروری دولت بنا بر سیاست کلی نظام به افزایش نرخ باروری کل به بیش از حد جانشینی تغییر یافته است، تغییری در این ارتباط حاصل نشده، خواهشمند است در این خصوص و به ویژه عقیم‌سازی‌های دائمی که غالباً نیز برگشت‌ناپذیر هستند نظر خود را اعلام فرمائید.

آیا روش‌هایی که نقص عضو و عقیمی در شرایط معمول برای مادر دارد، مجاز است؟

- آیت‌الله العظمی کلام‌آفرینی: در شرایط فعلی واجب است از تمام این روش‌ها پرهیز شود.
- آیت‌الله العظمی نوری همدانی: خیر، جایز نیست.
- آیت‌الله العظمی مکی کرکاشی: ما قبلاً هم در استفتائات گذشته متذکر شده بودیم که

- ۱- بستن لوله اگر موجب نقص عضو شود حرام و
- ۲- پزشک مجری این کار مرتکب فعل حرام شده و ضمانت هم دارد.

سؤال ۴- متأسفانه در حال حاضر تشویق به تک فرزندی رویه‌ی جایزی در اجتماع شمرده می‌شود. در حالی که مبادرت به این مسئله، فرزندان و خانواده‌ها را با آسیب‌هایی روبرو ساخته و می‌سازد. تک فرزندی زمینه رشد و تکامل کامل ذهنی، روانی و مهارتی را در اکثر موارد از آنها می‌گیرد و در آینده فرزندان آنها به ویژه در صورتی که با تک فرزندی مثل خود ازدواج کنند، از ازدحام و فامیل مثل عمه، عمو، دایی و خاله بی‌بهره می‌گیرند و به این صورت خانواده‌های هسته‌ای شکل می‌گیرند که در آینده مشکلات بیشتری را به همراه خواهند داشت.

خواهشمند است نظر خود را درباره پیشگیری از این فرهنگ‌سازی و لزوم بیان روشن عوارض این نوع موارد در جامعه به ویژه از ناحیه رسانه‌ها و افراد متخصص اعلام فرمائید.

- آیت‌الله العظمی کلام‌آفرینی: لازم است آگاهان عوارض سوء تک فرزندی را برای عموم مردم تبیین کنند تا افراد از آن بپرهیزند.
- آیت‌الله العظمی نوری همدانی: در فرض سوال تبیین آن برای مردم لازم است با توجه به آنچه که مرقوم داشته اید و امروز نقشه‌های دشمنان نیز روشن شده است لازم است که رسانه‌ها و افراد متخصص و هر عالمی که تاثیر گذار باشد همه و همه در ترغیب به تکثیر نسل اقدامات جدی و جمعی بعمل آورند.
- آیت‌الله العظمی مکی کرکاشی: این فرهنگ، فرهنگ نسخه پیچیده غرب است که برای امت مسلمان پیچیده شده و لذا تمامی دست اندرکاران این مساله اعم از بهورزان، پرستاران، مسئولین بخشهای سلامت و پزشکان و جامعه بیمارستانی و رسانه‌ها لازم است که مردم را تشویق به کثرت جمعیت نمایند و هر کاری که باعث ترویج فرهنگ غرب شود حرام است.

سؤال ۵- هر کدام از روش‌های پیشگیری از بارداری دارای مزایا و معایبی است. معمولاً به مراجعه کننده مزایا کم و بیش توضیح داده می‌شود و بعضاً بزرگنمایی‌هایی هم در این ارتباط صورت می‌گیرد ولی معایب آن به روشنی اظهار نمی‌شود به ویژه در مواردی که جراحی‌های دائمی صورت می‌گیرد و این عملی برخلاف منشور حقوق بیمار است.

خواهشمند است در این رابطه نظر حضرت‌عالی اعلام گردد.

- آیت‌الله العظمی کلام‌آفرینی: امانت ایجاب می‌کند که پزشکان همه اینها را به اطلاع مراجعه کننده برسانند.
- آیت‌الله العظمی نوری همدانی: در فرض سوال لازم است صادقانه مطالب را به مراجعه کننده بگویند و منشور حقوق بیمار لازم است که مورد توجه قرار بگیرد.

- آیت الله العظمیٰ طوسی کرکانی: هرگونه عملی که موجب نقص عضو دائم و عقیم شدن دائم زن گردد حرام و مجری این عمل مرتکب حرام شده و ضمانت آور هم می باشد.

سؤال ۶- اقدام به جراحی دائمی در جلوگیری از بارداری اعم از وازکتومی و توبکتومی در صورتی که برخلاف قوانین کشور ولو با رضایت بیمار و سایر شرایط حاکم بر آن گیرد، توسط پزشک معالج چه حکمی دارد؟

- آیت الله العظمیٰ حکام شیرازی: این کار جایز نیست.
- آیت الله العظمیٰ نوری همدانی: رعایت قوانین اسلامی کشور لازم است و تخلف از آن از هرکس باشد جایز نیست.
- آیت الله العظمیٰ طوسی کرکانی: جراحی دائمی حرام است و رضایت بیمار دلیل بر ارتکاب این عمل نمی شود و پزشک مرتکب فعل حرام شده و ضامن هم می باشند.

سؤال ۷- تک فرزندها به سبب تنهایی و عدم توانمندی‌هایی که بعضاً در محیط اطراف خود می‌بینند، پدر و مادر را به نوعی تحت فشار قرار می‌دهند که از تنهایی به درآیند. در صورتی که پدر و مادر بدون هیچ مانعی، رغبتی به فرزندآوری نکند و در آینده به علت همین مسئله، اشکالاتی متوجه آموزش و تربیت و عواطف فرزند می‌شود، آیا گناهی متوجه والدین است؟ خواهشمند است نظر شفاف خود را در این زمینه اعلام دارید.

- آیت الله العظمیٰ حکام شیرازی: به یقین تک فرزندی مشکلات زیادی برای آن فرزندان دارد و هرگاه این مشکلات جدی باشد، لازم است پدر و مادرها تجدید نظر کنند.
- آیت الله العظمیٰ نوری همدانی: در فرض سوال از جوابهای قبل این مطلب معلوم شد.
- آیت الله العظمیٰ طوسی کرکانی: اینگونه تفکرات یعنی تفکرات تک فرزندی یک نوع بد بینی به خداوند متعال است که چه بسا از مصادیق حرام باشد.

سؤال ۸- امروزه معلوم شده که خوردن قرص و استفاده از برخی آمپول‌ها و هورمون‌ها به منظور پیشگیری از حاملگی دارای عوارض و معایبی است، به ویژه آنکه این اقلام طولانی مدت استفاده شوند، مبادرت به این روش‌ها، چه حکمی دارد؟

- آیت الله العظمیٰ حکام شیرازی: در صورتی که به تصدیق اطباء متعهد و آگاه ضرر مهمی داشته باشد، استفاده از آن جایز نیست.
- آیت الله العظمیٰ نوری همدانی: در فرض سوال مبادرت به روش هایی که مرقوم داشته اید در شرایط فعلی جایز نیست.
- آیت الله العظمیٰ طوسی کرکانی: در صورتیکه ضرر و زیان آنها قطعی است استفاده از آن بصورت طولانی جایز نیست.

سؤالات ۹- در صورتی که متخصصان زنان و زایمان به منظور رفع حالت‌های اورژانسی از خود و دریافت وجه اضافی، بدون دلیل پزشکی بیماران، را وادار سازند که در زایمان خود از یک عمل کم عارضه (زایمان طبیعی) به یک عمل عارضه‌دار (جراحی سزارین) راضی شوند، این اقدام آنها چه حکمی دارد؟

- آیت الله العظمیٰ حکام شیرازی: قبلاً جواب داده شد.
- آیت الله العظمیٰ نوری همدانی: در فرض سوال جایز نیست مگر آنکه ضرورتی در بین باشد.
- آیت الله العظمیٰ طوسی کرکانی: این کار حرام و موجب ضمانت است و باعث وجوب دیه بر عهده پزشک هم خواهد بود.

سؤال ۱۰- نظر کلی شما راجع به سیاست‌های کاهش جمعیت در کشور در شرایط کنونی چیست؟ همچنین در صورتی که مسامحه در این خصوص، در آینده کشور را با خطرات جدی اقتصادی، فرهنگی و دفاعی روبرو نماید، مقصر چه کسانی هستند؟

در ضمن در وضعیت فعلی که مسئولین خطر جدی کاهش رشد جمعیت کشور در ۳-۲ دهه‌ی آینده را طرح کرده‌اند، بی‌توجهی به حل این مسئله به ویژه از سوی برخی دستگاه‌های دولتی و صاحب‌نظران دخیل در مسئله چه حکمی دارد؟

• **آیت الله العظمیٰ محمد شیرازی:** با توجه به اینکه خطرات کاهش جمعیت روشن شده، باید این مسئله جدی گرفته شود و به هر نحو ممکن از آن جلوگیری نمایند و ما نظرات خود را مشروحا گفته ایم.

• **آیت الله العظمیٰ نور علی براتی:** بی توجهی به موضوعی که مرقوم داشته اید باید بعنوان یک منکر در اجتماع اسلامی مورد نهی و منع قرار بگیرد تا همگان وظیفه اسلامی خود را انجام بدهند.

• **آیت الله العظمیٰ طوسی کرمانی:** به نظر می رسد که در این مقطع از زمان که کشور در خطر پیر شدن جمعیت پیش می رود بر تمامی آحاد مردم مسلمان، بخصوص زوجین جوان و قابل ازدیاد نسل لازم است که در این امر مهم اقدام لازم را بکار برند و بر مسئولین بالخصوص نمایندگان مجلس و وزارت بهداشت لازم است که تمام راههای قانونی را که باعث می شود جمعیت کشور زیاد شود فراهم نمایند و قوانین سابق را ملغی نمایند و بر کادر پزشکی و سلامت و بیمارستانی لازم است که نسبت به عملکرد سابق خود تجدید نظر نمایند و مردم را نسبت به ازدیاد نسل تشویق نمایند.